VIKIPEEDIA

Injupiaki keel

Injupiaki või **injupiki keel** (injupiaki *Iñupiatun*) on Põhja- ja Loode-Alaskal räägitav eskimo-aleuudi keelkonda kuuluv inuiti keel.

injupiaki keel (Iñupiatun)	
Kokku kõnelejaid	emakeelena 2144[1]
Keelesugulus	eskimo-aleuudi keeled inuiti keeled **injupiaki keel**
Keelekoodid	
ISO 639-2	ipk
ISO 639-3	ipk

Injupiaki keel = *Qawiaraq* (roosa) ja *Inupiatun* (oranž)

Sisukord

Murded
Tähestik
Näited
Alaska ja Kanada murded
Alaska murded
Viited
Välislingid

Murded

Injupiaki keel jaguneb kaheks murderühmaks:

- **Sewardi poolsaare injupiaki** (Qawiaraq-injupiaki):
  - **Beringi väina murded** – hõimud: Ingalikmiut, Imaqłit, Kiŋikmiut, Tapqaġmiut, Ukiuvaŋmiut.
  - **Qawiaraqi murded** – hõimud: Siñġaġmiut, Qaviaraġmiut, Ayaqsaaġiaaġmiut, Aziagmiut, Iġałuiŋmiut.
- **Põhja-Alaska injupiaki** (Iñupiatun-injupiaki):
  - **Loode-Alaska murded** või **Malimiut injupiaki**:
    - **Kotzebue murre** või **Põhja-malimiut** – hõimud: Pittaġmiut, Kaŋiġmiut, Qikiqtaġruŋmiut
    - **Kobuk murre** või **Lõuna-malimiut** – hõimud: Kuuŋmiut, Kiitaaŋmiut (Kiitaaġmiut), Siiḷviim Kaŋianiġmiut, Nuurvinmiut, Kuuvaum Kaŋiaġmiut, Akuniġmiut, Nuataaġmiut, Napaaqtuġmiut, Kivalliñiġmiut.
  - **Põhja-Slope'i murded**:
    - **Point Hope'i murre** – hõimud: Tikiġaġmiut
    - **Põhja-Slope'i murre** – hõimud: Utuqqaġmiut, Siḷaliñaġmiut (Kukparungmiut ja Kunmiut), Kakligmiut (Sidarumiut, Utkiavinmuit ja Nuwukmiut), Kuulugruaġmiut, Ikpikpagmiut, Kuukpigmiut (Kañianermiut, Killinermiut ja Kagmalirmiut)
    - **Anaktuvuk Passi murre** – hõimud: Nunataaġmiut
    - **Kanada injupiaki** või **Uummarmiutun** – hõimud: Uummarmiut

Inglise (*Welcome to Barrow*) ja injupiaki (*Paġlagivsigiñ Utqiaġvigmun*)

Tähestik

Alaska injupiaki tähestik:

A	Ch	G	Ġ	H	I	K	L	Ļ	Ł	Ł̣	M	N	Ñ	Ŋ	P	Q	R	S	Sr	T	U	V	Y
a	ch	g	ġ	h	i	k	l	ļ	ł	ł̣	m	n	ñ	ŋ	p	q	r	s	sr	t	u	v	y
/a/	/tʃ/	/ɣ/	/ʁ/	/h/	/i/	/k/	/l/	/ʎ/	/ɬ/	/ɴ̥/	/m/	/n/	/ɲ/	/ŋ/	/p/	/q/	/ɻ/	/s/	/ʂ/	/t/	/u/	/v/	/j/

Kanada injupiaki tähestik:

A	Ch	F	G	H	Dj	I	K	L	Ł	M	N	Ñ	Ng	P	Q	R	R̂	T	U	V	Y
a	ch	f	g	h	dj	i	k	l	ł	m	n	ñ	ng	p	q	r	r̂	t	u	v	y

Näited

ainsus	kaksus	mitmus	tähendus
iqaluk	iqaluuk	iqaluich	kala
qimmiq	qimmik	qimmich	koer
argak	argaak	argaich	käsi
iñuk	iññuk	iñuit	inimene
Iñupiaq	Iñupiak	Iñupiat	injupiakid
Qułłiq	Qułłik	Qułłit	tšuktšid
kuuk	kurrak	kuugich / kurgit	jõgi
aġnaq	aġnak	aġnat	naine
iri	irrak	irrat	silm
tupiq	tuppak	tupqich / tupqit	telk (Põhja-Slope); kodu (Kobuk)

Alaska ja Kanada murded

Alaska injupiaki[2]	Kanada injupiaki[3]	Eesti keel
Uummaġmiutun	Uummarmiutun	Kanada injupiaki keel
siksrik	hikřik	ümiseja (*Urocitellus parryii*)
qugruk	qugřuk	väikeluik
aaġlu	arlu	mõõkvaal
amaġuq	amaruq	hallhunt
isuŋŋaġluk	ihun’ngaq	laisaba-änn
kaŋuq	kanguq	lumehani
qunŋiq	qun’ngiq	põhjapõder
tiġiganniaq	tiriganiaq	polaarrebane
umiŋmak	umingmak	muskusveis

Alaska murded

Põhja-Slope'i murded[2]	Loode-Alaska murded[2]	Beringi väina murded (Ukiuvaŋmiut)[4]	tähendus
atausiq	atausriq	atausiq	1
malġuk	malġuk	maġluuk	2
piŋasut	piñasrut	piŋasut	3
sisamat	sisamat	sitamat	4
tallimat	tallimat	tallimat	5
itchaksrat	itchaksrat	aġvinikłit	6
tallimat malġuk	tallimat malġuk	tallimat maġluuk	7
tallimat piŋasut	tallimat piñasrut	tallimat piŋasut	8
quliŋuġutaiḷaq	quliŋŋuutaiḷaq	qulinŋutailat	9
qulit	qulit	qulit	10
qulit atausiq	qulit atausriq	qulit atausiq	11
qulit malġuk	qulit malġuk	qulit maġluuk	12
qulit piŋasut	qulit piñasrut	qulit piŋasut	13
akimiaġutaiḷaq	akimiaŋŋutaiḷaq	agimiaġutailaq	14
akimiaq	akimiaq	agimiaq	15
akimiaq atausiq	akimiaq atausriq	agimiaq atausiq	16
akimiaq malġuk	akimiaq malġuk	agimiaq maġluuk	17
akimiaq piŋasut	akimiaq piñasrut	agimiaq piŋasut	18
iñuiññaŋŋutaiḷaq	iñuiñaġutaiḷaq	inuinaġutailat	19
iñuiññaq	iñuiñaq	inuinnaq	20
iñuiññaq qulit	iñuiñaq qulit	inuinaq qulit	30
malġukipiaq	malġukipiaq	maġluutiviaq	40
malġukipiaq qulit	malġukipiaq qulit	maġluutiviaq qulit	50
piŋasukipiaq	piñasrukipiaq	piŋasuutiviaq	60
piŋasukipiaq qulit	piñasrukipiaq qulit	piŋasuutiviaq qulit	70
sisamakipiaq	sisamakipiaq	.	80
sisamakipiaq qulit	sisamakipiaq qulit	.	90
tallimakipiaq	tallimakipiaq	tallimativiaq	100
kavluutit	.	kabluutit	1000

Viited

1. Alaska Native Language Center : Alaska Native Languages / Population and Speaker Statistics (http://www.uaf.edu/anlc/languages/stats/index.xml)
2. Interactive IñupiaQ Dictionary (http://www.alaskool.org/language/dictionaries/inupiaq/default.htm)
3. Inuvialuit Settlement Region – TK Study, August 2006 (http://www.capekrusenstern.org/docs/icc_study_2006.pdf)
4. Ugiuvaŋmiuraaqtuaksrat / Future King Island Speakers (http://www.ankn.uaf.edu/curriculum/Masters_Projects/Yaayuk/Chap5.html)

Välislingid

- Vikipeedia injupiaki keeles (https://ik.wikipedia.org/wiki/)

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Injupiaki_keel&oldid=5138929"

Selle lehekülje viimane muutmine: 11:21, 9. november 2018.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.